

Inserati se sprejemajo in velja tristopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravištvu (administracija) in ekspedicijska na Dunajski cesti št. 15 v Medijatovi hiši, II. nadstropji.

SLOVENEČ.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
Za pol leta . . . 5 " " "
Za četrt leta . . . 2 " " "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
Za pol leta . . . 4 " 20 "
Za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo na Dunajski cesti št. 15 v Medijatovi hiši.

Izhaja po trikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

Deželni zbor kranjski

imel je 9. oktobra 1882 ob 9. uri zjutraj svojo štirinajsto in zadnjo sejo. Prebere in odobri se zapisnik zadnje seje. Potem pa se prične obravnava o načrtih postav gledé oskrbovanja ubozih in odprave farnih ubožnih naprav. Prvi se oglasi pri splošnji obravnavi g. Detela:

„V gospodarskem odseku smo poslanci narodne stranke glasovali proti postavi o odpravi župnijskih siromašnic in proti postavi o preskrbovanju ubogih po občinah.

Mi smo sicer v principu tudi za to, da bi se te stvari primerno uredile, in pripoznamo potrebo, da bi se reorganizirale, župnijske siromašnice tako, da bi se dohodki teh zavodov za uboge porabili, za katere imajo občine skrbeti.

Ali zdi se nam nepotrebno zaradi tega župnijske siromašnice popolnoma odpraviti, in njih premoženje izključljivo le srenjskemu zastopu izročiti.

V gospodarskem odseku smo stavili predloge kako naj bi se župnijske siromašnice reorganizirale, ali večina jih ni sprejela, in ker smo prepričani, da jih večina deželnega zbora tudi danes sprejela ne bode, jih ne bomo ponavljali. Postavi, ki se danes predlagate, sta toliko kakor že sprejete, akoravno še nismo o njih glasovali.

Toraj bi bilo tudi od več, ako bi na dolgo in široko vse uzroke razkladal, zakaj ne bomo glasovali za te 2 postavi.

Le o kratkem hočem nekaj teh razlogov omeniti.

Sploh je pripoznano, da večina naših srenj prav težko oskrbuje svoj posel in pritožbe se slišijo od vsih županov, da so z delom preobremenjeni, okrajni glavarji pa tožijo, da občine ne izvršujejo svojih nalog. Po teh postavah, o katerih danes govorimo, se jim bo pa še več, in sicer naj sitnejših opravkov naložilo.

V gospodarskem odseku je en gospod poslanec liberalne stranke (dr. Deu) se izjavil, da je od mnogih duhovnikov slišal, da jim je prav ljubo, če se jim breme župnijskih siromašnic odzame. Ali če se breme enemu odzame, se naloži drugemu, in tako se bo vsled teh postav naložilo to breme županom, kateri imajo že tako toliko sitnosti, da so milovanja vredni.

Ako je bil v starih časih pregovor: komur so bili bogovi nemili, so mu učiteljsko službo naklonili, se pa mora zdaj reči: komur so bogovi nemili, ga postavijo za župana, se ve da na deželi, kajti mestnim županom se ne godi še tako hudo. Misel, da bodo župani ravno tako lahko oskrbovali siromaške stvari, kakor župniki, ta misel je popolnoma napačna.

Uboži, kateri so dobivali podporo iz župnijske siromašnice, se niso mogli sklicovati na nobeno postavo, bili so darovi prostovoljni, in župniki so vsled svoje veljave z ubogim in z beračem veliko lažje izhajali. — Kadar bodo

pa berači zvedili, da imajo zdaj župani premoženje siromašnic v rokah, in da se ubogi, ali tisti, kateri se kot ubogi vedejo, županu nasproti lehka na postavo opirajo, bodo odločno zahtevali podporo, in nikdar ne bodo zadovoljni. Nadlegovali bodo župana, in če ne bodo dobili, kolikor zahtevajo, bodo župana obrekovali, in kakor je na deželi že navada, ga bodo dolžili, da za se obdrži siromakom odločene denarje.

Gotovo je to, da razmere ubogih se ne bodo dale uspešno vravnati po postavah in paragrafih. — Naj važnejši faktor je pri tem kristjanska milosrčnost in ljubezen do svojega bližnjega. Zatorej so pa tudi duhovniki v prvi vrsti poklicani pri vravnavi teh zadev sodelovati.

Tisučletna zgodovina spriduče, kako marljivo je skrbela katoliška cerkev za uboge in zatirane; zgodovina nam kaže v naj sijajniši svetlobi občudovanja vredna dejanja kristjanske milosrčnosti in milodarljivosti.

To so pripoznali vsi nepristranski zgodovinarji in drugi pisatelji.

Tako je pisal eden nar bolj bistroumni nemških pisateljev, slavni Herder, kateri kot protestant pač ni imel preveč simpatij za katoliško cerkev v svojem slovečem delu „Ideen zur Philosophie der Geschichte der Menschheit“ pod naslovom

„Wirkung der Hierarchie in Europa“:

Vor Allem muss man des Guten erwähnen, das unter jeder Hülle das Christenthum, seiner Natur nach, bringen musste.

Mitleidig gegen Arme und Bedrängte, nahm es bei den wilden Verheerungen der Barbaren sie unter seinen Schutz. — Viele Bischöfe in Gallien, Spanien, Italien u. Deutschland haben dies wie Heilige erwiesen. Ihre Wohnungen und die Tempel wurden eine Zuflucht der Bedrängten; sie kauften Sklaven los, befreiten die Gersubten, und steuerten dem abscheulichen Menschenhandel der Barbaren, wo sie wussten und konnten.

Diese Ehre der Milde und Grossmuth gegen den unterdrückten Theil des Menschengeschlechtes kann man dem Christenthum nicht rauben; von seinen ersten Zeiten an arbeitete es zur Rettung der Menschen.

Tako toraj piše nemški protestant.

In to kar je gledé kristjanske milosrčnosti nekaj veljalo, velja tudi še danes, in obžalovanja vredno je, da se hoče s temi postavami stara zveza med ubogimi in med cerkvijo pretgati. Milosrčnost in milodarljivost kristjanska, se razločuje od občinske po postavi prisiljene podpore za uboge kakor čisto zlato od ponarejenega talmi-zlata.

Obširno z izvanredno marljivostjo izvrstno izdelano poročilo deželnega odbora, kakor poročilo gospodarskega odseka, katero je čast. gospod poročevalec v tako kratkem času jako bistroumno in izvrstno sestavil, — oba poročila hočeta dokazati neobhodno potrebo teh 2 postav. Če bi bile res tako potrebni, čemu

toliko dokazovanja in pisarenja? Kar je zares potrebno in koristno, se pač kmalo spozna, ni treba veliko dokazov. Obširna poročila pa le kažejo, da te dve postavi stojite na jako slabih nogah, ker ji je treba s tako obširnim poročilom podpirati.

Pa če bi smeli po teh postavah boljšega uspeha pričakovati, bi vendar zdaj ne bil čas za te premembe; pred par dnevi, v 12. seji, se je postava o vravnavi glavnih občin sprejela, in pričakovati imamo na Kranjskem namesto sedanjih 215 le 96 občin.

Zdaj bo že velika težava gledé razdelitve sir maškega premoženja med dotične občine, in čez nekoliko časa bo treba to stvar zopet vravnati, in premoženje po glavnih občinah deliti, toraj nove težave in nove zmešnjave. Iz popred navedenih in tudi zaradi zadnje omenjenega vzroka ne bomo glasovali za te 2 postavi. Vi imate večino, in ji bote sprejeli, ali imeli bote tudi vso odgovornost tega sklepa“.

(Dobro, dobro.)

Za njim govori g. Svetec ter obširno razpravlja težave, ki jih bode nova postava imela za župane, in slabe nasledke, ki bodo iz nje izvirali gledé ubožnih naprav. Namesto prenavljanja ubožnih postav, naj bi se raje odpravili viri, iz katerih ubožstvo izvira, naj bi se revežem ne dovoljevala ženitev itd. Govornik pravi, da bi stavil nasvet, naj se prestopi na dnevni red in naj se deželnemu odboru naloži, da natančneje poizve in poroča o premoženju in stanju ubožnih naprav, ali ker vé, da se je večina za to postavo že odločila, zato ne stavi omenjenih predlogov, ampak bode s svojimi tovariši tudi v tretjem branji glasoval zoper obe postavi. Konečno izreče, da ta postava ne namerava družega, kakor od cerkve ločiti ubožne, kakor so prej ločili šolo. Čudno se mu zdi, da na uni strani sedé veliki posestniki, ki bi morali biti konservativni, pa so potegnili z nemško-judovskim liberalizmom. Ne ve pa, se li bodo dobro pri tem počutili naši reveži. — Schaffer ugovarja, da bode kranjski ljubezni tudi zdaj še mogoče skrbeti za ubožne, breme občinam pa se bode polajšalo, ker dobe v roke pripomočke pomagati revežem. Tudi izreče začudenje, da hoče manjšina glasovati zoper postavi, ko je vendar lani storila sklep, naj deželni odbor predloži postavo o odpravi farnih ubožnih naprav. — Detela ugovarja, da bi bila manjšina temu sklepu pritrdila. (Schaffer trdi, da je bil dotični sklep soglasen, Vošnjak pa pravi, da se to ne da konstatirati.) — Svetec zavrne Schafferja, da bi občine debile novih sredstev za pomoč ubožnim, ker bodo z dotičnimi zakladi prevzele v svoje oskrbovanje tudi reveže. — Poročevalec Kaltenegger ugovarja predgovornikoma in zlasti trdi, da bi prepoved ženitve ne pomagala dosti zoper razširjanje ubožstva. Ko se prične posebna obravnava, pa prosi, da bi bral samo paragrafe, pri katerih bi bilo kaj ugovora, drugi pa naj se imajo za potrjene.

Dr. Poklukar prosi konstatirati, da on in njegovi tovariši so zoper postavo, in da se njih molčanje in obsedenje nikar ne smatra za pritrdiv. — Postava glede odprave farnih ubožnih naprav se potem z vsi 9 paragrafi sprejme brez ugovora in premembe. Pri drugi postavi glede oskrbovanja ubogih pa se oglasi dr. Schrey ter nasvetuje pri paragrafu 19 k osebam, ki so izvzeti od oskrbovanja od hiše do hiše, dostaviti še občinstvu nevarne osebe, kar večina sprejme. Pri § 42 pa nasvetuje dostavek, naj deželni odbor na drug način na občinske stroške preskrbi reveže, ktere občina zanemarija. Poročevalec sicer ugovarja temu nasvetu, pa večina ga sprejme. Slovensko predstavo tega dostavka je g. Schrey preskrbel menda g. Dežman, pa tako slabo, da je g. deželni predsednik nasetoval več prememb, katerim je dr. Schrey pritrtil in so bile tudi v postavu sprejete. Ob enem so se sprejeli nasveti: 1. Deželnemu odboru se naroča pri vladi delati na tako premembo domačinske postave, da bi bilo za pridobitev domovinske pravice potrebno vsaj 10letno bivanje v dotični občini; 2. vlado prositi, naj strogo izvršuje postavu zoper vlačugarstvo in naj se županom polajša raba žandarmarije; tudi naj se osnuje državna postava, po kateri naj se postopači, ki se dela boje, spravljajo v posilne delavnice; 3. deželnemu odboru se naroča po vsej moči pospeševati zidanje ubožnih hiš in hiralnic. Za te resolucije so glasovali tudi narodnjaki.

G. deželni predsednik je potem odgovoril na interpelaciji Vošnjakovo in Klunovo. Zastran prve je rekel, da sedaj še ni čas skrbeti številu okrajnih šolskih nadzornikov. Treba je prej prevdariti razne okoliščine in jih dobro pretehtati; vlada vse to marljivo pozveduje in bode potem poročala ministerstvu.

Na interpelacijo zastran Schulvereina je rekel, da so za vlado pri razsodbi njegovega delovanja merodajni samo zakoni. Schulverein je potrjen in ima po svojih pravilih, ki se v odgovoru obširno omenjajo, pravico vstanovljati in podpirati šole ob mejah ali v mešanih občinah, podpirati učitelje itd. Vradnikom po postavi ni prepovedano pristopati k Schulvereinu ali njegovim podružnicam. Na Kočevskem Schulverein s svojimi darili ni prestopil postavnih mej, toraj tudi vlada ni imela vzroka temu nasproti kaj storiti ter meni, da tudi ljudstva ni vznemirjalo delovanje Schulvereina. Sklepa deželnega šolskega sveta o učnem jeziku v Maverlu nima pravice uničiti, ker ima kot načelnik deželnega šolskega sveta le pravico sim ter tje ustavljati njegove sklepe, kar pa mora nemudoma sporočiti ministerstvu. Tukaj pa tega ni mogel storiti, ker se je opiral sklep na prošnjo staršev, katerim se ne more odrekati pravica, da imajo govoriti o podučevanju svojih otrok. On mora toraj še zdaj vdeležencem prepustiti, da zoper drugo naredbo deželnega šolskega sveta, ako mislijo, da se jim ž njo godi krivica, iščejo pomoč pri višjih oblastih. Tudi z darili učiteljem pripoznanim Schulverein ni prestopil svojega po pravilih določenega delokroga, in tudi učiteljem ni prepovedano jemati daril. Ker bi pa s takim podučevanjem, ko bi se vršilo brez vedeža in dovolitve šolskih oblastev le vsled vplivanja nemškega Schulvereina, učitelj lahko prišel na eni strani v nasprotje s svojimi po zakonih in po ukazih šolskih oblastev na tanko določenimi dolžnostmi, na drugi strani pa bi s prejemanjem omenjenih nagrad prišel v tako odvisnost, ki bi morebiti njegovi službi in veljavnosti javne šole bila škodljiva, bo deželnemu šolskemu svetu skrbeti za to, da se mu tudi

v tej stvari ohrani nadzorna pravica. Glede prigodkov v Maverlu in Dragi bodo sodila pristojna šolska oblastva, ko se stvar na tanko pozve.

Klun prosi besede za neko prošnjo do vlade. — Deželni glavar pravi, da mu je ne more dovoliti, ker to po opravičnem redu ne gre, ki razgovor o interpelacijah le dovoljuje, ako zbornica temu pritrdi. — Klun: Menda mi bode vsaj dovoljeno staviti tak predlog in povedati vzroke, zakaj ga stavim? (Ugovori: Staviti ga smete, pa brez obravnave.) Klun: Potem bočem svoje želje slavni vladi razodeti po interpelaciji.

Na vrsto pride potem poročilo o deželno-kulturnih in zdravstvenih zadevah, in se nastavljenje popotnega učitelja, vstanovitev dveh državnih štipendij po 300 gld. za višje kmetijske šole, podelitev štirih štipendij za učence podkovske šole in podpore dovoljene tej soli, kakor tudi za obiskovanje živinozdravniške šole na Dunaju z zadovoljnostjo jemljejo na znanje ter se deželnemu odboru naroča, da izrazi visokemu c. kr. ministerstvu poljedelstva najtoplejšo zahvalo deželnega zbora, ker se je na kmetovanje in živinorejo na Kranjskem dejansko oziralo.

Deželnemu odboru se naroča, prošnjo, ki jo je predložil c. kr. vladl vsled deželnozbornega sklepa dne 22. oktobra l. 1881., da bi se sistemizirala služba c. kr. gozdnega komisarja za Dolenjsko, ter da bi se definitivno nastavila dosedanja dva gozdna komisarja na Gorenjskem in Notranjskem, — dalje za subvencijo, da bi se dajala darila za obširneje pogozdovanja, ki so se posebno dobro posrečila, potem za napravo državnih drevesnic v onih krajih, kjer imajo gozdni komisarji svoje uradne sedeže, in slednjič, da bi predložila načrt postave za pogozdenje krasa, — toliko bolj ponoviti, ker na to prošnjo ni le še nič odgovora, ampak je še celo poprej nameščena služba gozdnega komisarja v Kranji zdaj vže dalj časa na veliko škodo gojzdnarstva v tem okraji izpraznjena.

Dalje se jemlje na znanje dopis deželnega odbora na c. k. deželno vlado, da bi se deželna postava o ravnanji z juuci za plemo bolj natanko spolnjevala in da bi vlada predložila postavo o govedoreji; ravno tako izplačanje 1100 gld. in predplačila 1100 gld. za napravo štirih jezov, pa ustanovljenje vodne družbe za osuševanje Ložke doline, kteremu se naj dovoli primerna podpora iz kredita za stavbe, ako ga bode kaj ostalo po poravnanih drugih potrebah, in naposled načrt inženirja Podhabskega o zboljšanju ljubljanskega močvirja, čigar stroški bi znašali 1,703.200 gld. — Glede popotnega učitelja se naroča deželnemu odboru, naj se obrne do vlade s prošnjo, da bi popotnemu učitelju zaukazala, s privoljenjem posestnikov izglednih kmetij na mestu teh kmetij predavati. — Prošnja katastralne občine Želmejske za izločitev več zemljiških parcel iz močvirskega ozemlja se zavrne. Poklukar je bil nasetoval, naj se konečna rešitev odloži do drugega leta, pa ni zmagal s svojim nasvetom.

Prošnja gimnazijskega vodstva, da bi se za podporni gimnazijski zaklad vsako leto darovalo nekoliko knjig, se v principu ali načelu sprejme, izvršitev pa se izroči deželnemu odboru, ravno tako prošnja pogorelcev v Grčaricah s pristavkom da prej ko mogoče prosilcem da primerno podporo iz denarjev, ki so za take namene stavljeni v proračun. — Avgustu Schleglu se dovoli 50 gld. podpore za nadaljevanje slikarskih študij.

Za tem se prebere gori omenjena interpelacija poslanca Kluna in tovarišev, v kateri se navedajo sumljivi podpisi na peticiji Maverličanov za nemško šolo, in se slavna vlada vpraša, ali taka peticija pač zasluži toliko važnost, kolikoršoo ji je pripisoval deželni šolski svet. V peticiji so omenjene že zadnjič v „Slovenca“ objavljene reči, samo pristavljena so še imena in pa hišne številke sumljivo podpisanih ljudi. G. deželni predsednik odgovori, da so mu v interpelaciji omenjene reči popolnoma neznane, ker se te okolnosti iz dotičnih vradnih spisov ne razvidijo. Zavoljo tega tudi deželni šolski svet po preiskovanju ni dobil natančnejega pojasnila, in toraj tudi zdaj ni bilo povoda drugače soditi o tej stvari. — G. deželni glavar potem naznanja, da hoče skleniti zbor. Zahvali se g. deželnemu predsedniku za njegovo zdatno podporo, omenja slovesnosti, ki se bode vršila drugo leto in k kateri pridejo cesar sami, ter jim zakliče s poslanci vred trikratni živio! Lašan se zahvali v imenu večine, Poklukar pa v imenu manjšine g. deželnemu glavarju za nepristransko in prizanealjivo predsedovanje, za kar se obema g. deželni glavar zahvaljuje, potem pa ob dveh popoldne sklene zadnjo sejo in letošnje zborovanje.

(Iz sedme se je dne 26. sept.) (Dalje.)

Poslanec Dežman pravi, da je po zadnji ljudski štetvi 50.000 Kranjcev izven dežele, med njimi primerno malo v slovanskih deželah in najmenj 30.000 Kranjcem bilo bi potrebno znanje nemščine, posebno ker imajo Kranjce na Štajerskem in Koroškem, kot rudokope in pridne delavce jako radi. Potem pripoveduje Dežman neko anekdoto, da mu je, ko je lazil nedavno tega po gorenjskih hribih; tožil nek kmet, kako zelo obžaluje, da ne zna nemški; koliko več bi zaslužil potem in — da bi obvaroval svojega sina pred tako škodo (rekel je Dežmanu): „da hab ich ihn zusammen gepackt und nach Judenburg geführt, dass er deutsch lernt und nicht slovenisch sprechen kennen wird!“ (Glasen smeh.) Posebno narodnim rodbinam, trdi Dežman, je mnogo do tega, da njih otreci znajo nemški.

Poslanec Svetec opomni, da je na Kranjskem jako potrebno znanje slovenskega jezika, kajti vsi dosedanja deželni predsedniki izvzemši prečastitega g. Winklerja, ki ga zna, so se ga učili.

Poslanec dr. Zarnik: Napraviti imam nekoliko opazk nasprot g. Dežmanu, ki je toliko naglašal, kako silno potreben je nemški jezik Slovincem, ako hočejo v tujih deželah priti do kruha. No, nemški jezik je našim deželanom jako malo potreben, kajti le redko hodijo oni v nemške kraje, pač pa v velikej množini v južne slovanske kraje in pa v Trst. Istim, kateri gredo v Trst, in katerih je jako velika večina, bilo bi znanje laškega jezika jako potrebno.

Toda gospodje nasprotne strani, kateri silijo nemščino našemu slovenskemu narodu le s povedo, da skrbijo za njega, ako gre mej svet, nikdar niso še predlagali 500 ali 1000 gld. za pouk italijanskega jezika, ki bi bil v istini Slovincem, ki gredo po zaslužkih izven dežele, dosti bolj potreben, kakor pa nemški jezik. Ko bi pa imel deželni zastop nalog, skrbeti za vse tiste ljudi, kateri gredo izven dežele, treba bi bilo, da njih poučevati skrbimo tudi v angleškem jeziku, kajti kranjski Slovenci so v Minnesoti in Wabashi ustanovili uže približno veliko kolonijo in ker je v severnej Ameriki poslovni jezik angleški, bi bilo jako potrebno in koristno, da bi ga naši rojaki istega

znali. In tako bi bilo potem po načelu gospodov nasprotni strani skrb imeti za to, da se Slovenci nauče vseh jezikov. Najbolj treba bi pač bilo, da se naši ljudje uče hrvaškega ali srbskega jezika, ker, kakor je bilo uže istinito opomneno, oni hodijo v ogromnej večini v južnoslovanske kraje. Ali gospoda, ako bi se kak ljudski učitelj postopil pod sedanjim šolskim svetom vcepljevati naše mladini srbski jezik ali le cirilico, stante pede bil bi iz službe odpoden, akoravno bi deloval le koristno za naš narod. (Dobro! Dobro! Res je!) Iz tega se vidi, da našim narodnim nasprotnikom absolutno nič ni do tega, pomagati našemu narodu s tem, da se priuči njemu koristnih in potrebnih jezikov, ampak da jim je jedini smoter le germanizacija našega slovenskega naroda. (Dobro! Dobro! Res je!)

V obče pa mi nismo naših ljudskih šol ustanovili za tiste, kateri gredo izven dežele, ampak za naš narod, kateri v deželi ostane in tu živi. (Klici: Tako je!) Slovencu, ki ostavi deželo, temu je samemu skrb, da se priuči jezika, kakoršen mu je potreben; kakor se v istini tudi Slovenci iz Kranjske n. pr. v Trstu jako hitro priuče laškega jezika. (Dobro! Dobro!)

Poslanec dr. Vošnjak opomni, da je mej bolniki, kateri so se oskrbovali v inozemskih bolnišnicah pretečeno leto, in katerih je bilo 3087, jih bilo največ oskrbljenih v južnoslovanskih deželah in v Trstu, najmenj pa na Nemškem. Ako se računajo po teh številkah, je kranjskih Slovencev komaj 10.000 v nemških krajih, 30.000 pa v južnih pokrajinah in v Trstu. Po tem pač nij vsem toliko potrebna blažena nemščina.

Poslanec dr. pl. Schrey pokars g. Svetca, da kot ud okrajnega in krajnega šolskega sveta nij precej proti litijakemu učitelju postopal uradno, kajti isti je pozabil na svojo dolžnost, ker se nij brigal za pouk nemškega jezika v ljudski šoli litijskeje. Dr. pl. Schrey kot poročevalec še mnogo govoriči, končno pa vslikne: „Wer heute ein gebildeter Mensch sein will, muss deutsch kennen!“ (Glasno oporekanje! Nij res! Velik smeh. Nemški poslanci popravljajoči abotno trditev dr. pl. Schrey-a kijejo: „In Oesterreich!“)

Potem dovoli nemška večna 500 gld. za neobligatni pouk v nemškem jeziku v slovenskih ljudskih šolah na Kranjskem.

(Konec prih.)

Politični pregled.

V Ljubljani 11. oktobra.

Avstrijske dežele.

Volksverein v Gorenje-Avstrijskem je poslal prošnjo deželniemu zboru zaradi pretilne nadloge vlačugov in klatežev. V prošnji naštevajo vse nadloge, ki deželo zadevajo po takih malopridnežih, in da je tako daleč prišlo, da ljudje na potih, še celo otroci niso varni takih nerodnežev, ter prosijo, naj deželni zbor tako postavijo sklone, in potem naj se strogo ravna po postavi, ker vse, kar se je dosihmal sklenilo, ne pomaga nič zoper tako druhal.

Na novo izvoljeni župan za Prago **Czerny** je prisegel 8. t. m. v navzočnosti c. kr. dež. namestnika, ki pozdravi novega župana, ter izjavi, da bode vedno pripravljen podpirati novega mestnega načelnika, da se pospešuje blagostanje tega glavnega mesta. Župan potem obeta, da bode pravičen obema narodnostima v deželi, jednakopravnost ne razume tako, da bi narod tlačil narod, marveč da se obema

goditi pravica, da oboje narodnosti prebivate mirno in varno v deželi.

Iz Tridenta. C. kr. dež. namestnik je ogledoval deželno norišnico v Pergine, in je potoval čez Trident v Calliano in Roveredo, kjer je potok Lenno stopil iz svojih bregov in že zopet škodo napravil.

„Bote für Tirol und Vorarlberg“ razglasa naslednje: Seja centralnega pomočnega odseka, ki so se pričele 28. p. m. nadaljujejo se tudi sedaj, ko sta c. k. deželni namestnik in deželni glavar odpotovala v Južne Tirole. — Dosihmal se je izdalo pomožnim odsekom 59.000 gld. neuštetih tistih 60.000, katere je s sabo vzel namestnik, da jih razdeli potrebnim soseskam. — Kar pa tiče prvih potreb za življenje, ker v nekaterih krajih manjka tudi živeža, naročilo se je železnicam, da pred vsem prepeljavajo blago in živež namenjen ponesrečenim krajem. — Po nekaterih krajih bode treba tudi staviti barake, da bodo imeli ljudje kje stanovati čez zimo, ker stanovanja so podrta, ali toliko poškodovana, da ne bode mogoče po njih stanovati.

Poslednjič se bodo podali izvedenci po glavnih in stranskih dolih, da pregledajo, kako bi se dale goličave zopet pogozditi, kako hudo rnike ukrotiti, da bi ne zasipali dolov, razdirali in odnašali plodne zemlje.

Mislijo tudi preložiti železnico, a tudi glavno cesto od Lienca zaradi potoka Abfalter, ki dela veliko preglavico za ondotni kraj.

V moravskem dež. zboru je odgovoril c. k. namestnik na interpelacijo poslanca Lichtblau zaradi odpisovanja davkov po povodnji ponesrečenim, da se je dosihmal odpisalo davka uže 2334 gld. in še se ga bode nekaj, nekaterim so privolili daljših obrokov za vplačevanje. Vlada si vsikdar prizadeva olajšati žalostne razmere onim, ki so prišli v nesrečo po elementarnih neizgadah.

V gališkem deželnem zboru je utemeljeval Čerkavski svoj nasvet zastran prenamebšolske postave, ter je rekel da državna šolska postava krati avtonomijo dežel pri šolstvu, in tako zabrani, da se ne more ljudska šola razvijati in napredovati, po razmerah v posameznih kronovinah, kar se tiče zgodovine in stanja omike. — Dalje pravi, da državna šolska postava l. 1869 ne govori le o načelu pri šolstvu, marveč tudi določuje o osnovi posameznih ljudskih šol.

Iz Lvova 10. oktobra. Deželni zbor se je danes posvetoval o nasvetu Merunovičevem, zastran vravnave judovskih srenjakih zadev in je sprejel odborov nasvet, vlada naj se naprosi, da vsestransko vravna pravne razmere Judov; judovske verske srenje naj se tako osnujejo, da se predstojnikom verskih srenj zabrani vtikati in vmešati se v postave za upravo in sodbo. Poslanec Cuker ni bil s tem zadovoljen in je zavračal trditve Merunoviča. (Kristjanji se ve, so tisti volkovi, ki judovskim jančkom vodo kale.)

Za vojnega ministra na Ogerskem je imenovan z Najvišim sklepom grof Radaj. G. minister je v 43. letu svoje starosti, L. 1875 je bil liberalni poslanec za Vajcen, poslednjič pa je bil poslanec za Zento in poročevalec vojnega odseka.

Vnanje države.

Iz Aleksandrije poroča „Reuter B.“, da so bili 9. t. m. usmrteni morilci Cattaniya in dohtarja Rbtana. Ljudstvo je bilo mirno, dasiravno ni bilo angleških vojskov.

Iz Kahirre poroča „Agence Havas“, da se je pri preiskavi zoper vstaše pokazalo, da

so bili vedno v dotiki s sultanom, še tudi tačas, ko je bil Arabi-paša razglašen za vstajnika.

Izvirni dopisi.

Iz Škofje Loke, 9. oktobra. (Nekaj o našem petju. Naš župan.) V št. 228 „Sl. Naroda“ berem poročilo o zadnjem shodu ljubljanske čitalnice. Med drugimi pomankljivostimi se tudi toži, da bi veliko več pevcev lahko pristopilo, ako bi ne vladala neka meržna, ali bolje lenoba pri nekaterih gospodih. Vsaki sicer rad posluša ubrano petje, pripomoči pa kaj k temu, ali sam v krog pevcev stopiti, zdi se enemu nečastno, drugemu se zopet ne ljubi. Glej si no, povsod enake razmere! sem si mislil. Tudi pri nas šteje čitalnica do 50 udov, ima časopisov obilno, pa je primerno kaj slabo obiskovana. In petje? Res se trudi kakih osem gospodov, da Loka ni brez petje, ali kaj je to proti tolikim močem, ki bi lahko pristopile. Veliko je meščanskih fantov, nekateri imajo prav lepe in prijetne glasove, ali nobenega ni, da bi se le malo po sekiricah učil. Ne mislite pa, da za to nimamo podučevalnih moči. So štirje gučitelji, vsi muzikalični, vsi pevci, g. kaplan A. se je kakor sem iz gotovega vira čul, ponudil, da hoče podučevati v petju in tudi organist g. C. je že dregal v „pritožnej knjigi“, zakaj ni pevskih vaj? Ali bi se slavni odbor čitalniški ne potrudil, da kaj več življenja ravno s petjem pride v društvene prostore? kaj so čitalnične zabave brez petja! Na misel mi pride, kaj je neki na pol izobražen kmet odgovoril na vprašanje, kako mu je zabava pri nekem bralnem društvu dopadla, kjer je bil samo en govor, ena deklamacija in tombola. „Ravno taka je ta veselica, kakor žganjci brez zabele“, se je originalno odrezal mož; „ko bi bilo kaj petja, bi bila ta špehova mast storila jed bolj vžitno“. Malo neolikano, ali vendar resnično!

V glasbenem oziru se Loka lahko ponaša, za to skrbi posebno samostan. Ako se sprehajaš dopoldne po velikem trgu, ti skoraj iz vsake druge hiše doni na ušesa brenkanje na glasovir. Kakor sem čul, je celih 24 glasovirjev v Škofji Loki, se ve, da sam samostan jih ima precej. Gotovo je pa to veliko število za malo Loko. Zato se je tem bolj čuditi, da ravno petje ne napreduje v tej meri. Celo v cerkvi je malokaterikrat čuti kaj možkih glasov.

Če tudi naša čitalnica ne more tako honorirati pevovodjo, kakor ljubljanska, vendar mislim, bi se že dva ali trije gospodje dobili, ki bi iz požrtvovalnosti prevzeli podučevanje. Res, da je pri zadnjih veselicah bil precej velik zbor, ali k temu so primogli naj več tukajšnji dijaki. Žalostno bi bilo pa, ko bi le takrat bila kaka zabava s petjem v čitalnici, kedar imajo dijaki ravno počitnice. No pa dovolj tega, presojevati in odločevati imajo drugi gospodje, posebno odbor čitalniški, ne jaz.

Še nekaj! G. Dežmanu ni všeč, ko naš župan nosi kmečko obleko, visoke škornje in irhaste hlače. Je li to kaka sramota za mesto? Ne more li takov človek biti pošten, delaven, premožen in izobražen? Potolaženi bodite g. Dežman, tudi vsako mesto se ne more ponašati s takim županom. Res je, da ne trobi v rog nemškutarjev in liberalcev, vendar župačuje on že precej let na splošno zadovoljnost. Ko se je hotel že večkrat odpovedati težkemu poslu, prosili so ga vselej srenjski odborniki, naj še ostane. Kar se tiče njegovih denarnih razmer, je obče znano, da bi lahko hodil vsaki dan v žametovej obleki in s svojo izobraže-

nostjo se tudi lahko toliko ponaša, da mu je malokateri župan po drugih mestih kos, če tudi v fraku in cilindru okoli hodi.

G. Zarnik nam je prav iz srca govoril, ko je v deželnem zboru g. Dežmana zavrnil v tej zadevi. y.

Domače novice.

V Ljubljani, 12. oktobra.

(Koncert.) Prihodnji ponedeljek 16. t. m. napravi filharmonično društvo koncert na korist prebivalcem Koroške in Tirolske po vodi ponesrečenim. Začetek ob 7 $\frac{1}{2}$ uri zvečer.

(„Narodna Šola“) društvo v podporo ljudskih šol in učiteljev je imela svoj občni zbor 4. p. m. v čitalnični dvorani. Navzočih je bilo blizu 50 udov. Sicer je zborovala „Narodna Šola“ vselej ob istem času z slovenskim učiteljskim društvom. A ker je bilo „N. Šola“ vselej odmerjenega le malo časa, ni prišlo mnogo stvari na razgovor. A letos je bilo zborovanje na večer izključljivo „Nar. Šola“ obrnjeno, tedaj je pri tej priliki predsednik g. Stegnar dal kratek pregled začetka in delovanja tega humanitarnega zavoda od njega začetka v Idriji l. 1870 noter do dosihmal. Poglaviti namen je: nakloniti ubogim šolam potrebnih učil in tako posrednje pospeševati šolsko poučevanje. Vsakdo namreč ve, da ubogi učenci nimajo bukev ne peres in sploh nikakih učil. Postava sicer pravi, občina mora skrbeti, da dobe otroci potrebnih učil. — Ako pa se more otrokom brez vradne sile kaj nakloniti, ne more tudi napačno biti. Nemci so osnovali svoj „Schulpfennig“, pravijo da „Peterspennig“ na kljubo. A „Nar. Šola“ ima pred očmi le ubogo šolsko deco, in učence, mučenike, ki morajo poučevati otroke, katerim manjka potrebne šolske priprave. — Začetnika temu zavodu sta bila gg. Lapajne in Stegnar, takrat učitelja v Idriji, tem so se še pridružili nekateri drugi gospodje, tako da je bilo 1. leto 17 pravih članov in 20 podpornih ter dobrotnikov, dohodkov je bilo 1. leto 86 gld. a stroškov 49 gld. 65 kr. Z učiteljem Stegnarjem se je društvo preselilo l. 1872/3 v Ljubljano. Nova pravila so bila osnovana in po vladi potrjena in začelo se je bolj obširno delovanje, na čelu društvu je stopil dr. Razlag, ki je sam dal lepo svoto 70 gld. „Narodni šoli“, a še več kakor to, je bila pa njegova veljava društvu na korist, tudi dr. Vošnjak je vsestransko podpiral društvo in kljubo slabim odnošajem pristopali so dobrotniki; a tudi učitelji in šole. Do 15. februarja 1873 je bilo denarja uže nabranega do 500 gld. Bar. Cojz je dal 100 gld. „Sokol“ je priredil veselico, ki je dala 124 gld. Svota, ki so jo ustanovniki plačali je še sedaj nalozena za „založno“. — Do konca l. 1873 je imelo društvo dohodkov 730 gld., a stroškov 365 gld. Od l. 1873 je slavna hranilnica dajala 100 gld. notri do l. 1879, za 1880 in 1881 pa 150 gld. in za tekoče leto 200 gld. s tem namenom, da bi „Nar. Šola“ podpirala tudi one šole, ki se obračajo naravnost do hranilnice. Dne 10. septembra 1874 je „Nar. Šola“ zborovala v prvič v Ljubljani; predsedoval je dr. Razlag. Članov je bilo takrat 63, ki so dobili podpore 358 gld. 22 kr. Denarja je bilo vsega skupaj 358 gld. 22 kr. To leto je začel „Nar. Šola“ podpirati dr. vitez Močnik z 10 gld. na leto. L. 1875 je odložil dr. Razlag predsedništvo, preselivši se v Brežice. Od onega leta je predsednik društvu učitelj Feliks Stegnar ne samo častni, marveč dejanski, ker vse vodi, oskrbuje in po večem sam izvršuje.

— L. 1876 so imeli znanstvene govore na korist „Nar. Šoli“ v čitalnici gg.: Šuklje, Wiesenthaler in dr. Tavčar, kar je „Nar. Šoli“ dalo 180 gld. Kegljanje na korist „Nar. Šoli“ je doneslo 28 gld. Ljubljanski učitelji so osnovali veselico na prid „Nar. Šoli“ in „Schulpfennig“, od tega je doletelo „Nar. Šoli“ 10 gld. Tudi l. 1877 so bila javna predavanja na korist „Nar. Šoli“, imeli so jih gg. Šavnik, Kersnik, Šuklje in Franke, kar je „Nar. Šoli“ dalo 142 gld. 10 kr. „Sokol“ je nabral pri svojem zabavnem večeru 10 gld. L. 1878 je prišlo po znanstvenem predavanju na korist „Nar. Šoli“ 63 gld. 63 kr. Govorili so to leto: † Križman, dr. Zarnik in dr. Bleiweis. L. 1879 je dobilo društvo po g. Hribarju od banke Slavije 100 gld. Pregled društvenikov, dohodkov in stroškov nam kaže: za leto 1880 članov 78, dohodkov 563 gld. 3 kr. stroškov 369 gld. 32 kr.; za leto 1881 članov 104, dohodkov 662 gld. 77 kr. stroškov 486 gld. 24 kr.; za 1882 članov 108 dohodkov 771 gld. 96 kr. stroškov 622 gld. 74 kr. To je ob kratkem pregled desetletnega delovanja tega društva.

Razne reči.

— Profesor Karl Glaser dobil je za 1 leto odpust. Ministerstvo mu ga je bilo odreklo, cesar pa so mu ga privolili.

— † P. Jurij Slotta. Umrli je 3. t. m. Jurij Slotta, dekan in farar ali fajmošter v Pusta Voderadeh, sloveč pisatelj in domoljub slovaški, tisti vrli gospod, ki je lani voditelj bil Slovakom na slovanskem potovanju v Rim, 4. julija slovesno pridigoval v cerkvi sv. Klementa, in 6. jul. v klementinski dvorani pred papežem Leonom XIII. v pesmi izjavil občutke katoliških Slovakov ogerskih v mnogojezični akademiji. Pridiga in pesem slavnostna ste tiskani v Sborniku Velehradskem II. Naj počiva v miru!

— Južna železnica ima zaradi povodenj škode nad 1 milijon. Naj huje je zadeta proga od Lienca naprej po Pustriški dolini.

— Slavni Fr. Sasinek, slovaški zgodovinec in iskren domoljub, preganjan mnogostransko po Madjarih, umaknil se je v Prago, kjer hoče delovati narodu slovanskemu na korist.

— Pastýř duchovní je dovršen v II. letniku, in v njem so na pr. pridige nedeljske, prazniške, o posebnih priložnostih, odgovori do mladine, osnove; listi katehetovski, listi vednostni, kronika cerkvena, literatura. Vreduje ga s pomočjo mnogih duhovnih bratov že blizu 50 let kanonik dr. Nik. Karlach. Beseda je lahka, oblika lepa. Hvali se, da je v kratkem času svojega obstanka že najbolj razširjeni časopis bogoslovne književnosti česke. Sešit XII. šteje do str. 880 v 8°. Tiska se v Pragi; naroča se lahko tudi v bukvarni katoliški v Ljubljani.

— Modroslovna fakulta ali oddelek česke Karlo-Ferdinandove univerze v Pragi je za častne doktorje imenoval gg. Tomeka, Kvičalo in Krejčija zaradi velikih njihovih zaslug za to vseučilišče.

— Od kodtoliko in tako strašnih povodenj v najnovejših časih. — Gozde premalo varujejo, gore kažejo gola rebra, hourniki dero in odnašajo iz gora kamenja in prst in posipljejo doline in ravnine. Tedaj nam manjka stroge gozdne postave, naj se kaznujejo kmetje, ki gozde sekajo! Le počasi ljubi moj! Razen zapravljalcev se kmet loti gozda le v skrajnej sili, on dobro ve ceniti korist gozda, ne le, da ima v njem kapital, ima tudi v gozdu najboljšo pomoč, ako ga zadene nenavadna nesreča, huda letina, toča ali ogenj.

Da se pa vendar kmet gozda loti, pride od tod, ker nima nikjer drugej denarjev dobiti, on pride do razpotja, ali gozda lotiti se, ali pa mu pojde ves dom na boben. In v taki sili se loti kmet gozda. To naj dobro premislijo tisti, ki vedno kličejo: kmet plačaj! Zapravljalci naj se denejo pod varstvo, da ne bodo mogli škode delati s samovoljnim pokončevanjem; naj huje pa divjajo kmetje tačas, kedar ima priti zemlja na kant, takrat ne sekajo le gozdnega drevja, marveč tudi sadnemu drevesu ne priznavašajo. A za take ljudi dosihmal ni bilo postavil

Mestne volitve v Novem mestu

se za III. in II. volilni razred vrše 13. t. m. za I. razred pa 14. t. m.

Narodni kandidatje za III. razred so:

Pauser Adolf,
Duller Karl,
Wagner Franc,
Fischer Karl,
Kindl Vencel,
Škaberne Florijan.

Namestniki pa so:

Goleš Franc,
Rinki Franc,
Jazbec Jožef.

Javne dražbe.

16. oktobra. 3. eks. drž. pos. Marije Marolt, Podpoljane 3. — Lašiče. 1. eks. drž. pos. Valentin Gantar iz Dul 1480 gl. Idrija.

17. oktobra. 1. eks. drž. pos. France Zaman Pustomalin 1050 gl. Litija. 1. eks. drž. pos. Jan. Lenasi iz Vrhnike 3840 gl. Vrhnika. 1. eks. drž. pos. Andrej Šeki Jablanic 5068 gl. Litija. 1. eks. drž. pos. Mihael Brzič Dolge Polane Vipava. 1. eks. drž. pos. Jože Bonač iz Zgornje Brezovice 1715 gl. Vrhnika. 1. eks. drž. pos. Jerneja Rus iz Briš 1930 gl. Vrhnika. 1. eks. drž. pos. Jož. Godeša iz Unca 97. Logatec. 1. eks. drž. pos. Jurij Baker iz Herinje vasi, Rudolfovo. 1. eks. drž. parcel Anton Gaber iz Loke 1600 gl. Loka. 18. oktobra. 1. eks. drž. pos. Franc Resnik iz mal. Jevnika 1053 gl. 60 kr. Brdo.

Umrli so:

10. oktobra. Ferdo Krašna, 3 l. 7 mesev, difteritis,

V bolnišnici 6. oktobra. Frančiška Palaček 67 l. 7. okt. Frančiška Rome plućna jetika.

Veliki trgovec G. Milessich v Trstu

razpošilja s poštnim povzetjem v malih povezkih po 4 $\frac{3}{4}$ kilo poštnine prosto na vse kraje Avstrije in Ogorske tako po nizki ceni, kakor na debelo in sicer:

Kave	Ceylon, naj bolj izvrstne	1 kilo po gl.	1.70
	Ceylon perl, zelenkaste	„ „ „ „	2.—
	Manila „ svitlo-zelenkaste	„ „ „ „	1.60
	naj bolj izvrstne	„ „ „ „	1.75
	Kuba, debelozrnate, naj	„ „ „ „	1.48
	bolj izvrstne	„ „ „ „	1.42
	St. Domingo	„ „ „ „	1.54
	Java, svitlozelene	„ „ „ „	1.36
	Java zlate, izvrstne	„ „ „ „	1.30
	Santos, naj bolj izvrstne,	„ „ „ „	—40
Namiznega olja	zelene	„ „ „ „	—36
	Rio, izbrane	„ „ „ „	1.28
	Riža, izvrstnega	„ „ „ „	1.15
	„ Rangon I	„ „ „ „	—56
	Namiznega olja (Aixer) v	„ „ „ „	1.15
	kositarskih posodah po 4	„ „ „ „	—
	Namiznega olja od Monte	„ „ „ „	—
	st. Angelo	„ „ „ „	—
	Makaroni napolitanski 4 kilo vkup po	„ „ „ „	—
	Zadnjič dišave, južno sadjiče, žafran, čokolade in vse druge izbranosti za kuhinjo in na mizo kolikor mogoče po nizki ceni. Kdor želi izkaze raznih cën, se mu bode takoj poslal.	„ „ „ „	(5)